

Hoe geschiedenis weer ging leven

GESCHIEDENISMANIFESTATIE VERLEDEN VAN NEDERLAND

Geschiedenis is weer in. Het ene boek na het andere verschijnt en is er bijna dagelijks wel iets geschiedenisachtigs op de televisie te zien. Maar hoeveel mensen kunnen deze verhalen in de juiste context plaatsen? Om in de belangstelling te blijven, is het hard nodig een stevige ondergrond te metselen, waardoor verhalen over het verleden begrijpelijk worden en leuk en interessant om te blijven lezen, te horen en te bekijken. Het *Verleden van Nederland* is een ambitieus plan om hierin te voorzien.

Er was een tijd waarin 'geschiedenis' helemaal niet populair was. Jaartallen waren uit de mode, en met name de vaderlandse geschiedenis moest vooral niet teveel opgeklopt worden. Het gevolg was dat de meeste Nederlanders nauwelijks meer een jaartal wisten thuis te brengen, alle tijdperken door elkaar gingen halen en geen idee meer hadden wie waarom ooit een plaats in de vaderlandse geschiedenis had verdiend. Inmiddels is geschiedenis weer in de gratie. Maar het gebrek aan geschiedenskennis wrekt zich. Hoeveel lezers en kijkers kunnen die verhalen plaatsen? Kennen ze de context, weten ze hoe de wereld er toen uitzag, snappen ze iets van het verband tussen verschillende gebeurtenissen?

Een ambitieus plan

Zo is de stand van zaken als dit verhaal begint. In september 2004 krijgt documentairemaakster Ireen van Ditshuijzen bezoek van Geert Mak. Mak is dan al een van de bekendste schrijvers over geschiedenis. Mak

heeft met een aantal historici en geschiedenisliefhebbers, Jan Bank, Gijsbert van Es, Piet de Rooy, René van Stipriaan en Wim van de Weijden een plan gemaakt dat hij met van Ditshuijzen wil bespreken. Er moet een serie televisieprogramma's komen over de vaderlandse geschiedenis. Een inhoudelijke serie die niet alleen vertelt wat er in de loop van de eeuwen op en rond de Nederlandse bodem is gebeurd, maar de kijkers laat zien hoe geschiedenis ontstaat, hoe een gebeurtenis in de loop van de tijd steeds opnieuw verteld wordt en steeds een beetje anders. Een geschiedenisverhaal waarin mythes worden doorgeprikt, de rol van het toeval wordt aangestipt, helden worden ontmaskerd en 'onbekende Nederlanders' een belangrijke rol spelen. En vooral: een geschiedenisverhaal dat een verhaal is, een vertelling die voor veel soorten kijkers, jong en oud, autochtoon en allochtoon, met weinig of met veel kennis van de geschiedenis, ingeburgerd of niet, spannend is, mooi om naar te kijken, nieuw, prikkelend.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het projectbureau Verleden van Nederland.
Email: info@verledenvan-nederland.nl
Soortmaakt: 020-3143348
Kijk ook op de speciale website www.verledenvan-nederland.nl

Tv-serie

Ireen van Ditshuijzen hoeft niet lang na te denken, het voorstel van Mak en de zijnen past precies bij een plan waarmee ze zelf ook al een tijd rondloopt. Omdat de televisieserie uit acht delen zal bestaan, werd de vaderlandse geschiedenis in acht tijdperken opgesplitst. Piet de Rooy, Jan Bank en René van Stipriaan schreven samen met Geert Mak na uitgebreide en diepgaande discussies korte essays over elk van de acht afleveringen. Wie moesten de hoofdpersonen zijn van elke aflevering, wat was een goede rode draad, welke thema's moesten zeker aan de orde komen?

Natuurlijk moest Bonifatius erin, en Filips II van Spanje, maar ook het alleroudste Nederlandse skelet, Trijntje, de Groningse monniken Emo en Menko, de rijke zeventiende-eeuwer Louis Trip, en de patriot en Bataafs generaal Herman Willem Daendels, de fabrikant Petrus Regout uit Maastricht, Marinus van der Lubbe en Soekarno. Hoofdpersonen waren in overvloed te vinden, maar welk verhaal moest via hen worden verteld?

Uiteindelijk kwamen er een paar thema's en rode lijnen naar voren die typerend zijn voor de vaderlandse geschiedenis:

- het water, hoe het door de eeuwen heen bestreden moest worden, en hoe het tegelijkertijd de verbinding was van de lage landen met de rest van de wereld en zo de perfecte weg werd naar nieuwe werelden en steeds nieuwe handelsplaatsen,
- het land dat met technisch vernuft veroverd werd op het water en akkerland werd, waardoor Nederland eeuwenlang een agrarische natie was,
- de religie, de grote rol ervan in het dagelijks leven,

bijna tot de dag van vandaag, en de strijd door de eeuwen heen over en tussen nieuwe en oude godsdiensten en hun aanhangers,

- de handel als basis van de opkomst en bloei van de Nederlanden,
- de vreemdelingen, die vanaf het prille begin bij het land in deze delta betrokken waren en door de eeuwen steeds opnieuw in groten getale hiernaartoe reisden en vluchtten en een belangrijke rol in het ontstaan en de opkomst van het Nederland van nu hebben gespeeld.

Een groep researchers zocht maandenlang naar verhalen en beelden rond deze thema's die de basis werden van acht scenario's. En zo kon er een begin worden gemaakt met filmen.

Meer dan tv alleen

Maar alleen een serie is niet genoeg. Wie de geschiedenis echt goed aan de man wil brengen, moet zo'n idee breder pakken. Niet alleen de bekende geschiedenisverhalen die iedereen op school heeft geleerd, maar ook verhalen uit de provincies, uit steden en dorpen, over het platteland waar overal de sporen van het verleden te zien zijn, en over dichtgeslibde havens. Niet alleen de geschiedenis uit het westen van het land, het vroeger zo machtige Holland, maar ook de verhalen uit Limburg, en Friesland, en Overijssel. Niet alleen over Willem van Oranje en Michiel de Ruyter, maar ook over Otto van Eck, en Hilde, en Neel Doff en slaven in Suriname. Zo ontstaat het idee voor de campagne *Verleden van Nederland*. Een geschiedenismanifestatie die vanaf 11 oktober 2008, het begin van de

Scène op de replica van een koggeschip in Kampen.

jaarlijkse Week van de Geschiedenis) tot 7 december 2008 het land zal overspoelen, waar niemand omheen zal kunnen en waaraan voor iedereen iets moois valt te beleven.

Regionale geschiedenis

Maar, hoe belangrijk ook, de televisiedocumentaires zijn maar een onderdeel van de campagne *Verleden van Nederland*. Daarnaast wordt koortsachtig gewerkt aan de presentatie van geschiedenisverhalen uit de regio.

Er werden twaalf werkgroepen samengesteld in alle twaalf provinciën, die tijdens de televisieserie in oktober en november 2008 evenementen organiseren en coördineren die verband houden met de vaderlandse geschiedenis. Het mooie is dat er daardoor een sterke nadruk komt te liggen op de regionale vaderlandse geschiedenis. Grote verhalen en kleine verhalen uit dorpen, terpen, van het rivierenland, de mijnen in Limburg, het veen in Drenthe, geïllustreerd met onbekende beelden uit archieven, van plaatsen die op hun eigen manier de vaderlandse geschiedenis vertellen, een dijk, een paar heuvels, een oude dorpsstraat, een verlopen haventje. Zo wordt de campagne *Verleden van Nederland* een breed verhaal waar iedere inwoner van dit land zich nauw bij betrokken kan gaan voelen. Breed, maar ook diep. *Verleden van Nederland* moet meer worden dan een aardig verhaal met een paar fraaie beelden. Het is de bedoeling om lagen aan te boren onder het bekende verhaal. Om vragen te stellen naar de oorsprong van verhalen, naar het belang om een geschiedenisverhaal op een bepaalde manier te vertellen. Welke belangen speelden in de afgelopen eeuwen een rol bij het opbouwen van wat nu 'Nederland' is. Zijn er verborgen lessen en boodschappen te halen uit de verhalen over het verleden?

Programma *Verleden van Nederland*

Tijdens de campagne organiseren verschillende musea speciale tentoonstellingen en stellen provinciale en stedelijke archieven hun historische schatten tentoon. Er worden lezingen gehouden over en met schrijvers van historische boeken en romans. Langs historische plaatsen en landschappen waaraan de geschiedenis nog is af te lezen voeren wandel- en fietspaden, en bibliotheken wijzen hun bezoekers op de grote hoeveelheid geschiedenisboeken waarbij voor iedere lezer wel iets is te vinden. Ook theatervoorstellingen, historische films, muziekkuitvoeringen die een historisch element bevatten, staan op het programma.

Tekenfilms

Wie ooit les heeft gehad van een geschiedenisdocent die goed kon vertellen, zal de rest van zijn leven heimwee houden naar die heerlijke verhalen. Feiten, jaartallen, data vormen niet meer dan een skelet, verhalen en vertellingen en beelden moeten er iets levends van maken, de geschiedenis van echte mensen. Schrijfster Imme Dros en schrijver-illustrator Harrie Geelen maken zogeheten educ clips, die door acteur Frank Groothof worden gepresenteerd. Korte tekenfilm-pjes die gelijk opgaan met de vijftig vensters van de geschiedenis canon, van hunebedden tot Annie M.G. Schmidt, van Michiel de Ruyter tot de gasbel. Bij de tekenfilm-pjes zijn gesprekken opgenomen met schoolkinderen over onderwerpen die met deze historische namen en feiten te maken hebben.

Een aantal schoolboekuitgevers maakt lespakketten over de canon die met de educ clips voor de grote vakantie van 2008 naar alle basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs zullen worden gestuurd. Er is dan genoeg tijd om lessen in oktober en november over de vaderlandse geschiedenis voor te bereiden.

Inburgeringscursussen

Voor nieuwe Nederlanders worden film-pjes gemaakt over acht thema's - zoals geld, werk, religie, gezin en familie, rituelen en symbolen - waaraan opdrachten zijn verbonden. De inburgeraars moeten in musea, bibliotheken en archieven op zoek gaan naar de geschiedenis van het Nederlandse geld, godsdienstige gebruiken, arbeidsomstandigheden en allerlei andere dagelijkse aspecten van het leven in Nederland die diepe wortels hebben in het verleden. Die inburgeringsfilms zullen via de MBO-raad naar de ROC's en via de gemeenteloketten worden gedistribueerd.

Nadenken en plannen maken over geschiedenisprojecten werkt verslavend. Zouden er geen speciale fotoboeken kunnen komen? Of een kinderfilm? Of een versie van Google Maps en Google Earth waarbij wordt ingezoomd op het verleden van historische locaties en monumenten, en via animaties, foto's en film-pjes de geschiedenis van zulke locaties en gebouwen dwars door de eeuwen heen zou kunnen worden verteld? Die ontelbaar vele ideeën over 'hoe de geschiedenis weer ging leven in Nederland' zullen misschien ooit ook nog worden verwezenlijkt. Het is al een wonder hoeveel er binnen twee jaar bedacht en in gang en op poten is gezet. Het levert genoeg energie op om tot en met het najaar van 2008 met volle kracht aan *Verleden van Nederland* te blijven werken.

Charles Groenhuijsen met het portret van Margaretha van Parma. Scène over het ontstaan van het woord 'geus'.